

Nyttårstale

Taler

Gro Harlem Brundtland

Dato

1 januar 1995

Sted

NRK, Oslo

- 1 Året vi har bak oss var sterkt farget av den intense og engasjerte debatten om Norge og EU. At nesten 9 av 10 velgere stilte opp og tok sitt ansvar for avgjørelsen sier mye om styrken i folkestyret.
- 5 Vi var mange som ønsket et annet resultat. Men avgjørelsen er tatt og den skal vi alle respektere. For meg er det grunnleggende i demokratiet. Nå skal vi rette blikket framover. Nå må vi stå sammen for å trygge Norges interesser og muligheter på grunnlag av det valg som er truffet.
- 10 Vi er fortsatt avhengige av en trygg samarbeidsramme rundt Norge, en ramme som bygger på avtaler med andre land. Vi må gjøre det vi kan for at Norges stemme blir hørt - når vi nå må bygge på EØS-avtalen, mens våre nordiske naboer er gått med i EU.
- 15 Det vi ikke må miste av syne, er at oppgavene som møter oss i det nye året - og i årene framover - de er de samme: Det er altfor mange som er uten et arbeid å gå til. Det er for mange som må vente for lenge på sykehusbehandling. Det er eldre som ikke får den omsorg og pleie de trenger. Det er fortsatt mange som ikke får den barnehageplassen de ønsker. Vi må verne bedre om miljøet.
- 20 Vi har lang tradisjon i dette landet for å se alle disse oppgavene som et felles ansvar.
- 25 En av de mange skoleelevene jeg møtte i høst, sa: "Vi har det jo så bra i Norge". Ja, vi har det, de aller fleste. Men det ble ikke slik av seg selv. Det er vi selv som må stå for holdninger og som må sørge for tryggheten i vårt velferdssamfunn. Da er det aller viktigste at vi har råd til den velferden vi ønsker. Det er ingen andre som gjør den jobben for oss. Og en ting har vi lært av de årene vi har bak oss: Vi kan ikke låne oss til større velstand. Vi får ikke mer å rutte med enn det vi

sammen skaper. Velferden kan vi bare trygge gjennom møysommelig arbeid og felles innsats. Da kan vi best sikre tryggheten og mulighetene for de som trenger en ekstra, hjelpende hånd.

- 35 Forrige gang Norge sa nei til EU-samarbeidet sto vi på terskelen til oljealderen. I årene som kommer må vi legge grunnlaget for andre inntekter for å trygge velferden. Når vi etter århundreskiftet får mindre inntekter fra oljevirkksomheten, vil vi bli stadig mer avhengig av det vi kan skape gjennom arbeidsplassene på fastlandet. Så nå er situasjonen en annen enn i 1972.

40

Jeg sier dette fordi det er så lett å glemme når det nå går bedre i mange bedrifter og bransjer enn det har gjort på flere år. Fordi vi nå har gode tider, må vi ikke glemme at utsiktene ikke er like gode - når vi kaster blikket noen år framover.

- 45 Vi må utnytte naturressursene våre med fornuft og klokskap. Vi må kombinere naturressurser og erfaring med ny kunnskap, oppfinnsomhet og fantasi. Det vellykkede OL-arrangementet viste at vi kan.

- Jeg har tro på at Norge kan klare utfordringene. I løpet av det siste året har
50 mange tusen flere fått et arbeid å gå til. Arbeidsledigheten er på vei ned. Det er viljen til å trekke sammen om en forsvarlig kurs som har gjort dette mulig. Oppgavene framover er like store. Da kan vi ikke sløse med kreftene i et kiv og en strid som alle taper på. Alle må ta ansvar også for fellesskapet og helheten. Det var slik vi bygget velferdssamfunnet. Det er bare slik vi kan trygge det og
55 bygge det videre ut.

- Den omfattende debatten foran folkeavstemningen viste at det er nødvendig å få en klarere forståelse for sammenhengen mellom det vi sammen skaper, og det vi ønsker å bruke på velferdstilbudene. For det er en sammenheng mellom
60 bedriftene og samfunnet omkring. Ja, det er faktisk et skjebnefellesskap mellom industriarbeideren, helsearbeideren, læreren og pensjonisten. Hver arbeidsplass i industribedriftene våre gir grunnlag for en arbeidsplass hos underleverandører - og en arbeidsplass i det offentlige.

- 65 Men avhengigheten gjelder også den andre veien. Et sterkt og trygt velferdssamfunn er det beste grunnlaget for sterke bedrifter. Derfor har vi bygget ut utdanningsmulighetene og styrket helsetilbudene og omsorgen for våre barn og eldre - samtidig som vi har lagt så stor vekt på å trygge

70 arbeidsplassene i bedriftene. Det kan ikke være et enten eller - men et både og.

Gjensidig avhengighet, ja, slik er det også over landegrensene - mellom land og mellom folk. Når det kommer til stykket er folk i alle land opptatt av de samme grunnleggende behov som oss. Det er arbeid og utdanning, helse og
75 eldreomsorg, nærmiljø og naturmiljø som er viktigst.

Vi kan klare mye selv, men er også avhengig av hva som skjer i andre land. Tryggheten blir større når landene samarbeider. Og samarbeidet må skje på grunnlag av avtaler som landene følger opp. Det gjelder ikke minst våre
80 arbeidsplasser. Vi er en del av den store internasjonale arbeidsdeling, som særlig tjener de små land. Hvis hjulene går saktere i utlandet, får også våre bedrifter og arbeidsplasser problemer.

Også mellom land er det slik at det er de små som tjener på at det finnes felles,
85 avtalte regler som følges av alle, sterk som svak. EØS-avtalen er nå vårt aller viktigste ankerfeste. Vi må ha en ekstra vakt over denne fortøyningen for å være sikker på at den holder.

Vi får mindre å si enn våre naboer som blir med i EU-samarbeidet, men vi har
90 like mye på hjertet. Europa er forandret. Norden er forandret. Og - forandringene de vil fortsette. Derfor vil utenrikspolitikken og det å ta vare på Norges interesser i kretsen av europeiske land kreve mer av oss i tiden som kommer.

95 I pinsen vil vi bli minnet om at Norge har tusenårige røtter i europeisk kirke- og kulturarv. Hovedfeiringen blir ved Moster gamle kirke på Bømlo der Olav Tryggvason gikk i land i 995. Dette var en viktig hendelse i den lange utviklingen som kristningen av Norge utgjorde.

100 En annen av de store begivenhetene i det nye året vil være 50-års-jubileet for frigjøringen. Frigjøringen av Kirkenes og Øst-Finnmark ble feiret 25. oktober. Resten av landet skal feire frigjøringen i mai-dagene. Det håper vi skal bli en folkefest som minner oss om den glede som det norske folk følte da freden og friheten avløste okkupasjonstidens vonde år. Mange husker fredsrusen og
105 gleden over gjenvunnet frihet da meldingen om krigens slutt kom 7. og 8. mai 1945, og vi glemmer ikke dem som i de dagene følte sorgen over tapet av en nær venn eller et kjært familiemedlem.

110 Ikke alle har som oss, kunnet leve 50 år i fred. Også i vår egen verdensdel
opplever folk i dag krigens redsler. Det forplikter oss til stadig å arbeide for
fredens sak.

115 Slik går det en linje fra vår frigjøring til FN, som i høst kan markere sine 50 år i
fredens tjeneste. Norge har alltid lagt stor vekt på dette arbeidet. Gjennom årene
har 43.000 norske borgere deltatt i FN-styrker verden over. Gjennom FN-
arbeidet legges stein på stein i et globalt byggverk av felles normer og regler for
samskaping mellom nasjoner. I årene som kommer vil miljøproblemene måtte få
en mer sentral plass i dette bildet.

120 Arnulf Øverland minnet oss rett før krigen om noe viktig: "Du må ikke tåle så
inderlig vel, den urett som ikke rammer deg selv". Derfor vil jeg oppfordre alle,
organisasjoner, skoler, lag og foreninger til å markere FN-jubileet. La oss bruke
denne anledningen til å spre kunnskap og forståelse for nødvendigheten av mer
125 internasjonalt samarbeid og en sterkere solidaritet.

Vi må holde fast ved at det nytter å forandre. Viljen til å forsøke er en
forutsetning for å nå resultater. Selv om det ofte kan synes at skrittene er små i
forhold til utfordringene, kan vi ikke gi opp.

130 Vi har alle et ansvar som strekker seg ut over oss selv. La oss ikke glemme hvor
viktig omtanke og omsorg for hverandre er i det daglige. På Nordby skole i Ås
har de startet "Prosjekt folkeskikk" hvor elevene lærer å vise respekt for andre og
lytte til hverandre. Glemmer vi dette, har vi mistet noe helt grunnleggende.

135 For vi trenger hverandres oppmerksomhet, vi må bry oss om hverandre - i
familien, i naboskapet, på arbeidsplassen. Det er i disse nære forholdene de
viktigste kvalitetene ligger; at trivselen og tryggheten skapes. Det er i disse
forholdene at vi henter styrke til å se framover, til å engasjere oss og ta ansvar, til
140 å stole på hverandre.

Det er et tankekors at vi i en tid da de fleste av oss har mer enn noen gang, da vi
reiser og opplever mer enn før, da vi holder oss bedre informert - likevel vet vi at
mange føler ensomhet og mistrivsel, at frykten tar en større plass enn håpet i
145 mange barn og voksnes tanker. La oss ikke glemme at tryggheten i samfunnet
mye er knyttet til hvordan vi oppfører oss overfor hverandre. Skal vi i det nye

året spørre oss: Kan vi bidra til at noen føler seg tryggere ved å ta ansvar, vise omsorg og være et forbilde - ikke minst overfor barn og unge?

150

På en kveld som denne, går våre tanker til alle nordmenn som har sitt daglige virke utenfor landets grenser, i FNs fredsbevarende styrker, i utenriktjeneste, bistandsarbeid og i annen humanitær og kirkelig tjeneste.

155 Vi sender også varme tanker til kong Harald, dronning Sonja og deres familie. Vi understreker det grunnleggende fellesskap mellom oss alle når vi ønsker kongefamilien og hverandre et riktig godt nytt år.

160

Kilde

<http://odin.dep.no/odinarkiv/norsk/smk/1995/taler/099005-991541/dok-bn.html>

URI

165

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-424>

170

175

180

185